

Voor Elkaar

Herziene beleidsnota vrijwilligerswerk

Voorwoord

Begin 2007 is de beleidsnota vrijwilligerswerk 'Voor Elkaar' voor de periode van 2007 t/m 2010 vastgesteld. Gezien de looptijd van de nota zou dit het moment zijn om een "nieuwe" nota vrijwilligerswerk te ontwikkelen. Wij menen echter dat het afdoende is om de vigerende nota te actualiseren en waar nodig aan te scherpen. Dit mede gelet op het feit dat eind 2009 de beleidsnota mantelzorg en vrijwilligerszorg 'Zorg voor Elkaar' is vastgesteld de beleidsmaatregelen en het financiële overzicht zijn als bijlage toegevoegd. De voorliggende verlengde beleidsnota behelst de periode 2011-2014.

Vrijwilligerswerk is onderdeel van prestatieveld 4 van de Wmo en daarmee een belangrijk onderwerp in het kader van het gemeentelijk Wmo-beleid. In januari 2011 is het beleidsplan Wmo door de gemeenteraad vastgesteld. De Wmo kan worden gezien als een paraplu waaronder het vrijwilligerswerk en vele andere beleidsonderwerpen hangen. Het gemeentebestuur van Lelystad erkent dat vrijwilligerswerk diep verankerd is in de samenleving en dat het verschillende functies heeft. Vrijwilligers zijn er in vele sectoren zoals welzijn, onderwijs, sport, kunst en cultuur en op het brede terrein van de zorg.

Voor veel mensen betekent vrijwilligerswerk actieve deelname aan het maatschappelijk verkeer, het levert status, waardering en respect op, ontwikkelt (sociale) vaardigheden, en een deel van het vrijwilligerswerk voorkomt eenzaamheid.

Vrijwilligerswerk draagt ook bij aan de verbondenheid van mensen met elkaar en met samenleving. Het bevordert contacten tussen mensen van verschillende groepen. Het levert een directe bijdrage aan de kwaliteit van de samenleving en het vergroot de onderlinge solidariteit.

Gezien de grote bezuinigingsopgave en de vergrijzing van de samenleving wordt de rol van het vrijwilligerswerk steeds belangrijker. Het gemeentebestuur staat dan ook achter de gedachten van de 'kanteling' van een zorgsamenleving naar een participatiemaatschappij. Dit betekent dat mensen zo lang mogelijk actief blijven meedoen en eigen verantwoordelijkheid dragen en zo mogelijk een bijdrage leveren. Ook de verantwoordelijkheid voor elkaar (Civil Society en nabuurschap) is een belangrijke lijn in de participatiemaatschappij. Wanneer iemand niet voor zichzelf kan zorgen komen familie/vrienden en andere netwerken in beeld. Mocht er binnen dit netwerk onvoldoende hulp aanwezig zijn dan komen vrijwilligers in beeld, pas hierna volgt de stap naar professionele ondersteuning.

De afdeling onderzoek en statistiek heeft in het najaar van 2010 een onderzoek gedaan naar het vrijwilligerswerk en de mantelzorg in Lelystad; 'Hulp aan anderen en vrijwilligerswerk'. De uitkomsten van dit onderzoek op het gebied van vrijwilligerswerk zijn verwerkt in deze nota. Uit het onderzoek blijkt dat nog steeds een relatief hoog percentage (49%) van de Lelystedelingen vrijwilligerswerk verricht. De uitkomsten van het onderzoek geven aanleiding om het huidige succesvolle vrijwilligersbeleid voort te zetten. Het onderzoek onderstreept ook dat er binnen het beleid specifieke inzet gepleegd moet worden richting de jongeren en allochtonen.

Het is positief om te zien dat er in Lelystad nog steeds een grote groep mensen zich vrijwillig inzetten, het percentage ligt op 49%. Gelukkig zijn er heel veel mensen die vanuit individueel verantwoordelijkheidsbesef of als aanvulling op drukke betaalde werkzaamheden vrijwilligerswerk willen doen. Maar, de vraag naar vrijwillige inzet neemt ook toe én er worden steeds hogere eisen gesteld aan de kwaliteit van het vrijwilligerswerk. Het is daarom belangrijk om het vrijwilligerswerk voldoende te blijven ondersteunen.

In deze herziene vrijwilligersnota blijft het ondersteunen van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties als belangrijk speerpunt overeind. Hierbij worden alle (groepen) vrijwilligers bedoeld; een integrale ondersteuning. Omdat het aantal jonge vrijwilligers nog achterblijft en omdat jongeren de vrijwilligers van de toekomst zijn is er specifieke aandacht voor deze groep middels de inzet van maatschappelijke stages. Een andere groep die in deze nota speciale aandacht krijgt is de ouderengroep. We krijgen in Lelystad steeds meer te maken met een vergrijzing van de samenleving. Hierdoor wordt de vraag naar vrijwilligers, maar ook het potentieel aan vrijwilligers ("Zilveren Kracht") steeds groter. Net als jonge vrijwilligers blijft ook de groep allochtone vrijwilligers achter. Het is belangrijk om deze groep binnen het reguliere vrijwilligerswerkbeleid te integreren. Het ondersteuningsaanbod moet echter wel aansluiten bij de vraag, wat betekent dat het aanbod vanuit de gemeente en het vrijwilligerssteunpunt flexibel moet zijn. Tenslotte is er ook extra aandacht voor mensen zonder werk. Het vrijwilligerswerk kan voor deze groep een eerste opstap op de participatieladder naar betaald werk zijn of een (tijdelijke) nuttige tijdsbesteding om zo een tijdelijk gat in het curriculum Vitae te voorkomen.

Inhoud

Voorwoord	2
1. Vrijwilligerswerk.....	5
1.1 Achtergrond	5
1.2 Trends	6
2 Visie en doelstelling vrijwilligerswerk.....	8
2.1 Vrijwilligerswerk: doelstelling en beoogde effecten.	8
2.2. Uitgangspunten voor het gemeentelijke vrijwilligersbeleid.	9
2.2.1. Kwaliteit en professionaliteit.....	9
2.2.2. Diversiteit en vraaggestuurd werken.	10
3 Huidige situatie Lelystad.....	11
3.1 Gemeentelijke Wmo-visie op vrijwilligerswerk.....	11
3.2 De vrijwilligers	11
4 Speerpunten	13
4.1 Ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties en het bemiddelen in vacatures.	13
4.2 Het betrekken, stimuleren en motiveren van jongeren tot vrijwilligerswerk middels maatschappelijke stage.....	14
4.3 Het ondersteunen en stimuleren van initiatieven die tot doel hebben het vrijwilligerswerk te promoten en te stimuleren en de betrokkenheid van groepen vrijwilligers, waaronder allochtonen te behouden en vergroten.	15
4.4 Het stimuleren van ontwikkelingen in het kader van maatschappelijk ondernemen.....	16
4.5 Het ondersteunen/stimuleren van “Zilveren Kracht”.....	17
4.6 Het stimuleren van mensen zonder werk tot het doen van vrijwilligerswerk.....	17
5 Financiële paragraaf.....	19
Bijlage	21
Overzicht activiteiten en gemeentelijke uitgaven mantelzorg/vrijwilligerszorg.	21

1. Vrijwilligerswerk

Nederland behoort in de statistieken tot de hoogst scorende landen als het om vrijwillige inzet gaat. Vrijwillig zetten burgers zich in om anderen te helpen, om met anderen samen te werken bij het uitvoeren van activiteiten en het bereiken van gemeenschappelijke doelen. "Voor elkaar" iets kunnen betekenen is een belangrijke drijfveer van veel vrijwilligers. Dat kan langdurig zijn of incidenteel, dat kan georganiseerd zijn of in losse, tijdelijke verbanden, in verenigingen, in actiegroepen, in evenementen, in buurt- of wijkcomités, in kerken, zelforganisaties of in spontaan gevormde groepen.

De vele activiteiten van vrijwilligers vormen samen een substantieel deel van de sociale infrastructuur in Nederland. Alleen al om die reden is vrijwilligerswerk onmisbaar.

De afdeling onderzoek en statistiek heeft in het najaar van 2010 een onderzoek gedaan naar vrijwilligerswerk en mantelzorg in Lelystad (Hulp aan anderen en vrijwilligerswerk). Uit het onderzoek komt naar voren dat bijna 5 op de 10 mensen in Lelystad vrijwilligerswerk doet.

Vergeleken met het landelijke percentage (42%) is het percentage Lelystedelingen dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen hoog.

1.1 Achtergrond

Landelijke en lokale ontwikkelingen maken dat het vrijwilligerswerk op het ogenblik enorm in beweging is. Enerzijds zien we dat mensen steeds minder tijd hebben om zich vrijwillig in te zetten, anderzijds neemt de behoefte aan vrijwillige inzet enorm toe. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) geeft gemeenten de opdracht om het vrijwilligerswerk en de mantelzorg te ondersteunen (prestatievelid 4), met als uiteindelijke doel om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten deelnemen aan de maatschappij.

Maatschappelijke waarde

Vrijwillige inzet vormt in belangrijke mate 'het cement van de samenleving'. Burgers die, vaak naast hun dagelijkse bezigheden in gezin en werk, tijd besteden aan de een of andere vorm van vrijwillige inzet, dragen in belangrijke mate bij aan de lokale sociale samenhang. Het bevorderen van de eigen verantwoordelijkheid van burgers, en vooral: meedoen is een landelijke doelstelling die lokaal ook steeds meer vorm gegeven wordt. Vrijwillige inzet levert voor de vrijwilliger zelfontplooiing en waardering op. Het vrijwilligerswerk, iets "voor elkaar" kunnen betekenen geeft ook vaak een enorme voldoening voor de vrijwilligers. Het vrijwilligerswerk heeft ook een vitale functie voor het in stand houden en vernieuwen van de sociale infrastructuur.

Economische waarde

Vrijwilligerswerk kan zelfs worden uitgedrukt in toegevoegde economische waarde. Schattingen lopen uiteen van 5 tot 14 miljard euro op jaarbasis, afhankelijk van het gemiddelde bruto loon en de definitie van vrijwilligerswerk. De deelname aan vrijwilligerswerk in Nederland is door de jaren heen redelijk stabiel gebleven. Onderzoeken van onder andere het Sociaal en Cultureel Planbureau en het CBS laten weliswaar schommelingen en onderlinge fluctuaties zien, maar die zijn te wijten aan verschillende definities en meetmethodes. Ook lokaal weet Lelystad zijn

doelstelling "het aantal mensen dat vrijwilligerswerk verricht gelijke tred te laten houden met de groei van de stad" (nog) steeds te realiseren. We moeten niet uit het oog verliezen welke enorme waarde (financieel én maatschappelijk) het werk, dat door vrijwilligers in Lelystad wordt verricht, vertegenwoordigt.

Invulling vrijwilligerswerk.

Toegewijde 'traditionele' vrijwilligers hebben echter vaker het gevoel dat zij de 'laatste der mohikanen' zijn: "Onze generatie doet nog wat voor de maatschappij en "voor elkaar", de volgende generatie is vaak alleen nog maar bezig met zichzelf en geld verdienen". Onderzoek wijst uit dat het aantal vrijwilligers stabiel is maar dat zij gemiddeld minder tijd investeren en dat de vrijwilliger vergrijsst. De nieuwe vrijwilligers willen zich niet onvoorwaardelijk binden maar willen een afgebakende klus met een begin en eindpunt. Met name de jongere vrijwilliger vraagt om een andere benadering.

Ook verandert de beeldvorming over vrijwillige inzet. Oudere vrijwilligers hebben over het algemeen traditionele opvattingen over de wijze waarop en de setting waarbinnen het werk verricht wordt: "De voorzitter hoort zijn gezicht altijd te laten zien, en de functie minstens tien jaar uit te oefenen". Flexibilisering van taken, maatschappelijke stages, ongebonden vrijwilligerswerk, rouleren van functies, tijdelijk vervullen van vacatures door vrijwilligers zijn allemaal recente manieren om vrijwilligerswerk aan te passen aan veranderende maatschappelijke omstandigheden. Wel blijft de opvatting dat vrijwilligerswerk verantwoordelijkheid met zich meebrengt een rode draad bij de invulling van vrijwilligerswerk.

1.2 Trends

Rol lokale overheid.

Huidige trends in het vrijwilligerswerk maken duidelijk dat de lokale overheid zich goed moet oriënteren op haar rol als ondersteuner en stimulator van vrijwilligerswerk. In internationaal perspectief staat Nederland hoog op de ranglijst van vrijwillige inzet, vooral wanneer gekeken wordt naar de organisatiegraad van vrijwilligerswerk. Dit is niet verwonderlijk aangezien nergens anders verhoudingsgewijs zoveel verenigingen en stichtingen voorkomen als in Nederland.

Zapp-cultuur.

Landelijk maar ook lokaal zien we het verschijnsel en is het steeds vaker aan de orde dat vrijwilligers korte tijd actief willen zijn. Dit is deels terug te leiden naar de "snelle" en steeds meer op consumptie gerichte maatschappij waarin wij leven. Aandacht "voor elkaar" en de wijk of stad waarin wij leven komt steeds meer onder druk te staan. Het vrijwilligerswerk zal hier een antwoord op moeten vinden wil het naar de toekomst vraaggericht vrijwilligerswerk kunnen bieden.

"Verzilvering"

Ook in Lelystad is een trend te zien dat het vrijwilligerswerk 'verzilvert'; veel actieve ouderen zijn betrokken bij hun buurt of leefomgeving. Gezien de aankomende vergrijzing biedt dit zowel kansen als ook bedreigingen. Het ouder worden van de Lelystadse bevolking vraagt om steeds meer en intensievere inzet van vrijwilligers. Mensen blijven langer thuis wonen o.a. met behulp van de inzet van vrijwilligers. Om o.a. vereenzaming te voorkomen is extra inzet nodig op het

gebied van begeleiding. Door bezuinigingen komt de 'professionele' begeleiding in gevaar, hier is de inzet van vrijwilligers dus ook onmisbaar. De ouderen van deze tijd zijn echter vitaler en actiever dan twintig jaar geleden. Juist de groep mensen die net zijn gestopt met werken hebben een enorm potentie voor het doen van vrijwilligerswerk. Deze 'Zilveren Kracht' moeten wij in Lelystad beter in beeld krijgen en gaan benutten. Hierin spelen de uitvoerende organisaties een belangrijke rol. Zo zal het steunpunt vrijwilligerswerk (Welzijn Lelystad) actief vrijwilligers moeten gaan werven bij deze groep ouderen. Daarnaast zullen organisaties die werken met vrijwilligers in moeten spelen op de behoefte van de 'oudere' vrijwilliger.

Als we kijken naar de prognose van de bevolkingsontwikkeling van Lelystad tussen **2010-2020** dan valt op dat met name de groep 65-75 jarigen enorm toeneemt. Juist deze groep vertegenwoordigt een enorm potentieel aan vrijwilligers. Ook het aantal 75+ers neemt behoorlijk toe, de inzet van vrijwilligers is voor deze groep onmisbaar.

Jaar	Aantal 65-75	Aantal 75 +
2010	4.956	3.109
2011	5.337	3.154
2012	6.018	3.223
2013	6.624	3.287
2014	7.135	3.378
2015	7.618	3.462
2016	8.004	3.601
2017	8.376	3.743
2018	8.673	3.919
2019	8.969	4.140
2020	9.179	4.396

2 Visie en doelstelling vrijwilligerswerk.

2.1 Vrijwilligerswerk: doelstelling en beoogde effecten.

Wat is vrijwilligerswerk?

Voor deze nota wordt gebruik gemaakt van de definitie voor vrijwilligerswerk zoals die landelijk door VWS gehanteerd wordt:

Onbetaalde werkzaamheden van de vrijwilliger, die dit in enig georganiseerd verband en ten behoeve van anderen en/of de samenleving onbetaald en op vrijwillige basis verricht, welke een bijdrage leveren aan de gemeenschap. Vrijwilligerswerk is meestal plezierig om te doen, maar niet vrijblijvend: zowel de instelling als de vrijwilliger heeft rechten en plichten.

Visie gemeentelijk vrijwilligersbeleid.

In het collegeprogramma is opgenomen dat iedereen mee doet, met betrokkenheid en participatie. De vrijwilligers spelen een belangrijke rol in het goed laten functioneren van de samenleving. De gemeente wil ervoor zorgen dat vrijwilligers deze functie optimaal kunnen uitvoeren door goede voorwaarden te scheppen.

De centrale doelstelling van het Lelystadse vrijwilligerswerk is dan ook:

Het ondersteunen en versterken van de maatschappelijke betrokkenheid en actieve inzet van inwoners bij wijk en stad en het werken aan persoonlijke ontplooiing en een zinvolle tijdsbesteding. Uitgangspunt hierbij is dat een ieder op zijn eigen niveau en op een volwaardige manier meedoet en kan deelnemen aan de samenleving.

Om de doelstelling van het vrijwilligerswerk te behalen moet de gemeente, zoals genoemd randvoorwaarden creëren. Hieronder staan de instrumenten genoemd die de gemeente hiervoor inzet:

- Het stimuleren van het vrijwilligerswerk en het samenbrengen van vraag en aanbod op het gebied van vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld via de vrijwilligersvacaturebank.
- Beschikbaar stellen van betaalbare accommodaties, bijvoorbeeld door het vragen van maatschappelijke huurtarieven (MFA's).
- Tegengaan van complexe wet- en regelgeving voor vrijwilligers, bijvoorbeeld door het vereenvoudigen van het aanvragen van subsidies.
- Het ondersteunen van individuele of groepen vrijwilligers door het aanbieden van begeleiding en scholing, bijvoorbeeld themabijeenkomsten, cursussen, voorlichting, etc.
- Het expliciet waarderen van vrijwilligers en/ of vrijwilligersorganisaties door ze extra onder de aandacht te brengen (verkiezing vrijwilliger van het jaar, vrijwilligersontbijt, etc.
- Het faciliteren en ondersteunen van vrijwilligers en/of de organisaties bij de uitvoering van hun activiteiten, bijvoorbeeld door het subsidiëren van activiteiten en het geven van ondersteuning en advies.

Vrijwilligerswerk draagt bij aan het realiseren van een aantal belangrijke maatschappelijke effecten, die allemaal in het kader staan van het versterken van de sociale infrastructuur. Het ministerie van VWS heeft voor het vrijwilligerswerk vijf basisfuncties benoemd om een handreiking te geven aan de gemeentelijke ondersteuning van vrijwilligers:

- Vertalen van maatschappelijke ontwikkelingen: om het vrijwilligerswerk gericht te kunnen ondersteunen, zal de gemeente in beeld moeten hebben welke maatschappelijke ontwikkelingen van invloed zijn op het lokale vrijwilligerswerk.
- Verbinden en makelen: van een gemeente wordt verwacht dat ze in staat is de verwachtingen en belangen van de verschillende spelers met elkaar te (laten) verbinden. Een gemeente weet mensen actief bij elkaar te brengen zodat zij samen zaken kunnen oppakken;
- Versterken: alle sectoren in het vrijwilligersveld moeten een beroep kunnen doen op een ondersteuningsorganisatie die hen op passende wijze ondersteunt;
- Verbreiden: gemeenten willen graag dat nog meer mensen zich in gaan zetten voor de samenleving. Verleiden is daarbij het kernwoord. Maar hoe? Door mooie en inspirerende voorbeelden te laten zien, de inzet van vrijwilligers regelmatig te waarderen en het vrijwilligerswerk breed te promoten;
- Verankeren: In het vrijwilligerswerk wordt veel kennis en ervaring opgedaan. Het zou jammer zijn als deze kennis en ervaring verloren gaat bij vertrek van vrijwilligers. Daarnaast is het belangrijk dat deze kennis en ervaring onderling wordt uitgewisseld. Organisaties moeten worden gestimuleerd met beproefde werkwijzen aan de slag te gaan. Het borgen en vastleggen van deze kennis en ervaring voorkomt dat vrijwilligersorganisaties steeds opnieuw het wiel uit moeten vinden.

Uit een nul-meting van Movisie (2009) blijkt dat de gemeente Lelystad de basisfuncties voor zowel vrijwilligerswerk als mantelzorg goed voor elkaar heeft. Dit betekent dat de gemeente de basisfuncties en daarmee de randvoorwaarden aangaande vrijwilligerswerk voldoende heeft vertaald in het gemeentelijk beleid.

Het verbinden en makelen krijgt in Lelystad de komende jaren extra aandacht. Er is veel meerwaarde te halen door verschillende groepen/organisaties aan elkaar te verbinden. Door te verbinden kan een 1+1=3 worden behaald. De ontwikkeling van MFA's is hier een mooi voorbeeld van.

2.2. Uitgangspunten voor het gemeentelijke vrijwilligersbeleid.

Wij willen het vrijwilligerswerk enerzijds inzetten om de zelfredzaamheid en participatie te vergroten en anderzijds om netwerken rondom personen (civil society) te vergroten. Om dit te kunnen bereiken zal het vrijwilligersbeleid faciliterend en stimulerend moeten zijn. We formuleren hier een aantal uitgangspunten welke leidend zijn voor de uitvoering en ondersteuning van het vrijwilligerswerk in Lelystad.

2.2.1. Kwaliteit en professionaliteit.

Vrijwilligers zijn onmisbaar in de samenleving. Wij vragen van mensen dat hun zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid toeneemt. Dit kan alleen door middel van hulp vanuit de eigen omgeving (civil society). Om er voor te zorgen dat deze civil society de juiste kennis en middelen

heeft om de gevraagde ondersteuning te kunnen bieden is het van groot belang dat zij hierin worden ondersteund en geschoold.

De cursussen/ondersteuning die wordt aangeboden moeten van een goede kwaliteit zijn, zodanig dat ze bijdragen aan het bereiken van de maatschappelijke effecten. Bij de ontwikkeling van het aanbod moet duidelijk zijn welke cursus of ondersteuning wordt aangeboden en uitgevoerd en met welk doel. Ook moet geëvalueerd worden in hoeverre activiteiten werkelijk hebben bijgedragen aan dat doel en op basis daarvan moet het aanbod verder worden ontwikkeld. Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen is het noodzakelijk dat er professionele ondersteuning wordt ingezet (o.a. middels het vrijwilligerssteunpunt). Deze inzet is met name van belang bij het ontwikkelen en evalueren van het activiteitenaanbod en bij de aansturing/begeleiding van de uitvoering. In de uitvoering zelf kunnen vrijwilligers een belangrijke aanvullende rol spelen.

2.2.2. Diversiteit en vraaggestuurd werken.

De ondersteuning moet zijn afgestemd op de vraag en behoefte van de vrijwilliger of organisatie stedelijk maar ook wijkgericht. Dit betekent dat er een goed beeld moet bestaan van de doelgroep(en) van wijkbewoners en hun specifieke vragen, behoeften en verwachtingen. Het aanbod moet hierop aansluiten. Dit betekent dat er vraaggericht gewerkt wordt. Uit onderzoek blijkt dat de vrijwillige inzet van met name jongeren en allochtonen achterblijft. Binnen het algemene ondersteuningsaanbod is het belangrijk om alert te zijn op deze groepen en hier actief te gaan werven en stimuleren. Het ondersteuningsaanbod is echter voor iedereen beschikbaar die hier behoefte aan heeft.

Zowel jongeren als allochtonen vragen om een specifieke manier van benaderen. Het doen van vrijwilligerswerk moet aantrekkelijk zijn. Dit betekent dat organisaties die werken met vrijwilligers flexibel moeten zijn bij het aanbieden van vrijwilligersklussen. Het vrijwilligerssteunpunt zal organisaties hierbij ondersteuning moeten bieden en zorgen voor een goede matching tussen vrijwilliger en organisatie.

Het vraaggestuurd werken geldt voor alle groepen dus bijvoorbeeld ook mensen met een GGZ achtergrond of mensen met een beperking. Het doen van vrijwilligerswerk is ook voor deze groepen belangrijk. De ondersteuning zal moeten worden opgenomen in het reguliere aanbod op het gebied van vrijwilligerswerk.

3 Huidige situatie Lelystad.

In Lelystad is op dit moment één organisatie die de ondersteuning van zowel vrijwilligers als mantelzorgers uitvoert: Welzijn Lelystad. Het vrijwilligerssteunpunt Pluspunt is samen met het Steunpunt Mantelzorg en het Meldpunt Vrijwilligerszorg in de tweede helft van 2009 samengegaan (Pluspunt +). Op 1 januari 2010 is Pluspunt+ gefuseerd met SWOL en 3D tot de nieuwe stichting Welzijn Lelystad. Met deze fusie is een stevige partner voor de gemeente ontstaan die zich onder andere bezighoudt met de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers. De samenvoeging van de mantelzorgondersteuning, het meldpunt vrijwilligerszorg en het vrijwilligerssteunpunt levert positieve ervaringen op. Voor de inwoners van Lelystad is er nu één plek waar zij terecht kunnen met vragen over vrijwilligerswerk en mantelzorg. De samenwerking tussen de verschillende consultants verloopt erg goed waardoor meer hulpvragen kunnen worden beantwoord. Naast Welzijn Lelystad zijn er in Lelystad vele organisaties die zich bezighouden met vrijwilligerswerk.

De Lelystadse samenleving zou, zonder vrijwilligerswerk, maar beperkt functioneren want in allerlei sectoren wordt veel werk verricht door vrijwilligers:

- Op het brede terrein van welzijn zijn vrijwilligers actief in buurt- en activiteitencentra en in verschillende (allochtone) zelforganisaties.
- In vele sportverenigingen zijn Lelystedelingen actief als scheidsrechter, trainer of in een van de vele commissies binnen de vereniging.
- In de sector kunst en cultuur worden tal van activiteiten uitgevoerd door vrijwilligers.
- In het onderwijs wordt bijvoorbeeld een deel van de ouderbetrokkenheid ingevuld door actieve ouders die zich inzetten voor verschillende activiteiten op school. Een aantal brede scholen willen een centrum voor de buurt zijn door ruimte te bieden voor initiatieven van wijkbewoners. Op het brede terrein van educatie Men helpt de ander verder in het leren van de Nederlandse taal
- Op het brede terrein van zorg zetten vele inwoners zich vrijwillig in voor een ander. Zichtbaar in het ziekenhuis, zorgcentrum voor ouderen of in groepen voor mensen met een beperking.
- Ook is een deel van de Lelystedelingen actief in politieke groeperingen.

3.1 Gemeentelijke Wmo-visie op vrijwilligerswerk.

Vrijwilligers (in de zorg) tonen een verantwoordelijkheidsgevoel dat in de Wmo centraal staat: *“eerst kijken wat je zelf kan doen of in je omgeving kan organiseren, doe dan pas een beroep op professionele voorzieningen”*. De gemeente Lelystad onderstreept die gedachte en wil het vrijwilligerswerk in de komende jaren verder versterken.

De gemeente is op grond van de Wmo verantwoordelijk voor het ondersteunen en het stimuleren van vrijwilligerswerk. Diverse partijen (zorginstellingen, sportverenigingen, kerken, scholen, etc.) werken ook met vrijwilligers en hebben een verantwoordelijkheid op dit terrein.

3.2 De vrijwilligers

Uit het onderzoek Hulp aan anderen en vrijwilligerswerk (eind 2010) komt naar voren dat het percentage mensen dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen hoog is in Lelystad (49%). Het onderzoek laat zien dat vrouwen vaker vrijwilligerswerk doen dan mannen, met name mensen boven de 39 jaar actief zijn als vrijwilliger, autochtonen vaker actief in het vrijwilligerswerk zijn

dan allochtonen en dat hoog opgeleiden vaker vrijwilligerswerk doen dan middelbaar of laagopgeleiden.

In Lelystad wordt er sinds 2008 inzet gepleegd om middelbare scholieren middels een maatschappelijke stage kennis te laten maken met vrijwillige inzet. De inzet begon bij een aantal klassen van De Rietlanden. Inmiddels doen alle middelbare scholen mee en gaan er steeds meer leerlingen op een maatschappelijke stage. Uit enquêtes, van Welzijn Lelystad, blijkt dat jongeren na het lopen van een maatschappelijke stage een positiever beeld hebben van vrijwillige inzet dan daarvoor. Tot nu toe lijken de maatschappelijke stages nog geen directe invloed te hebben op het aantal jongeren dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen. Het is interessant om het aantal jongeren dat vrijwilligerswerk doet in de gaten te houden omdat de maatschappelijke stage vanaf het schooljaar 2011-2012 voor iedere nieuwe leerling verplicht is. Het huidige percentage kan worden gezien als nulmeting.

Uit het onderzoek komt naar voren dat mensen vaak actief zijn bij meer dan één organisatie en vaak iedere week bezig zijn met vrijwilligerswerk. Mensen zijn minder geneigd om iedere week veel tijd te besteden aan vrijwilligerswerk maar doen liever iets op incidentele basis. Jongeren geven aan minder vaak wekelijks actief te zijn, maar meer incidenteel vrijwilligerswerk te doen. Dit komt overeen met het landelijke beeld over vrijwilligerswerk. Toch geeft nog altijd meer dan de helft van de jongeren die vrijwilligerswerk doen aan dat vrijwilligerswerk een wekelijkse bezigheid is. Bij 55+ers zien we daarentegen juist veel mensen die meer dan tien uur per week besteden aan vrijwilligerswerk. Deze groep mensen noemen we dan ook wel "Zilveren Kracht".

Ruim 4 op de 10 Lelystedelingen geeft aan dat zij het vrijwilligerssteunpunt Pluspunt (nu Welzijn Lelystad) kent. De bekendheid onder vrouwen en vrijwilligers is groter dan onder mannen en mensen die geen vrijwilligerswerk doen. De vacaturebank is ook bij 4 op de 10 Lelystedelingen bekend. Het aantal mensen dat hier gebruik van heeft gemaakt is 4%. Welzijn Lelystad werkt er aan om de vacaturebank beter toegankelijk en gebruiksvriendelijker te maken, daarnaast zal de bekendheid van de vacaturebank, door middel van promotie, moeten worden vergroot. Ook de gemeente moet middels bestaande communicatiemiddelen het vrijwilligerswerk positief onder de aandacht brengen.

4 Speerpunten

Hieronder staan de speerpunten genoemd die de gemeente de komende jaren heeft op het gebied van vrijwilligerswerk:

1. Ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties en het bemiddelen in vacatures.
2. Het betrekken, stimuleren en motiveren van jongeren tot vrijwilligerswerk middels maatschappelijke stage.
3. Het ondersteunen en stimuleren van initiatieven die tot doel hebben het vrijwilligerswerk te promoten en te stimuleren en de betrokkenheid van groepen vrijwilligers, waaronder allochtonen te behouden en vergroten.
4. Het stimuleren van ontwikkelingen in het kader van maatschappelijk betrokken ondernemen.
5. Het ondersteunen/stimuleren "Zilveren Kracht".
6. Het stimuleren van mensen zonder werk tot het doen van vrijwilligerswerk.

Per speerpunt zal worden aangegeven wat dit concreet betekent en wat dit betekent voor de uitvoering.

4.1 Ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties en het bemiddelen in vacatures.

Dit speerpunt wordt grotendeels uitgevoerd door Welzijn Lelystad. Hieronder een korte uitwerking van hun taken in het kader van het eerste speerpunt.

- Het geven van voorlichting en advies over voorwaarden waaronder vrijwilligerswerk kan en mag worden uitgevoerd, waaronder rechtspositie, vergoedingen (maximaal € 1.500,- per jaar voor vrijwilligerswerk) en aansprakelijkheid.
- Toetsing van vacatures voor vrijwilligerswerk (geen verdringing van betaalde arbeid).
- Het voorbereiden en uitvoeren van publiciteit en voorlichting over het werken als vrijwilliger.
- Het in stand houden en verbeteren van een vrijwilligersvacaturebank.
- Het organiseren van deskundigheidsbevordering voor (en door) vrijwilligers.
- Het betrekken van de allochtone bevolkingsgroep bij het vrijwilligerswerk.

De gemeente ondersteunt vrijwilligersorganisaties door het verstrekken van subsidies voor het uitvoeren van activiteiten. Jaarlijks worden vele organisaties financieel ondersteund. Er zijn in Lelystad veel vrijwilligersorganisaties en daarnaast ook veel andere organisaties actief bezig met vrijwilligerswerk (bijvoorbeeld kerken en moskeeën). Het is van belang om de huidige beleidsregels rondom vrijwilligerswerksubsidies aan te scherpen zodat er een betere integrale afweging kan worden gemaakt.

Om de administratieve lasten voor de organisaties, die werken met vrijwilligers, te verlichten wordt er een aanvraagformulier ontwikkeld waarmee gemeentelijke subsidies voor vrijwilligersactiviteiten kunnen worden aangevraagd.

De gemeente heeft per 1 januari 2010 een vrijwilligersverzekering afgesloten voor alle vrijwilligers in de gemeente. Met deze verzekering zijn alle vrijwilligers die werkzaam zijn en/of actief zijn in Lelystad goed verzekerd.

4.2 Het betrekken, stimuleren en motiveren van jongeren tot vrijwilligerswerk middels maatschappelijke stage.

Uit het onderzoek "Hulp aan anderen en vrijwilligerswerk" komt naar voren dat het aantal jongeren dat vrijwilligerswerk doet achterblijft. Hierin is Lelystad geen uitzondering ook in andere gemeenten blijkt het lastig om deze groep te motiveren tot het doen van vrijwilligerswerk. Om jongeren kennis te laten maken met- en te motiveren tot het doen van vrijwilligerswerk heeft het Rijk de maatschappelijke stage als verplicht onderdeel van het voortgezet onderwijs ingevoerd. Deze verplichting gaat in het schooljaar 2011-2012 in. De gemeenten ontvangen vanuit het Rijk geld om een makelaarsfunctie in te stellen. De makelaar heeft vier kerntaken:

- Het versterken van het vrijwilligerswerk in het algemeen;
- Het bieden van passende maatschappelijke stages aan leerlingen die niet zelf een stageplek kunnen vinden;
- Het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties bij het effectief plaatsen van vrijwilligers en maatschappelijke stagiairs;
- Het bevorderen dat de maatschappelijke stagiair van nu de vrijwilliger van de toekomst wordt.

In Lelystad is sinds 2008 een stagemakelaar (sinds 2010 twee makelaars) actief bij Welzijn Lelystad (voorheen Pluspunt Vrijwilligerswerk). Om ervoor te zorgen dat er halverwege 2011 voldoende stageplekken zijn zodat iedere leerling minimaal 30 uur stage kan lopen is de inzet van een makelaar essentieel. Daarnaast moeten de middelbare scholen investeren in de inbedding van de maatschappelijke stage in het lesprogramma. Hiervoor ontvangen de scholen geld vanuit het Rijk.

De inzet van de makelaar werpt zijn vruchten af in de pilot periode. Ieder jaar gaan er meer leerlingen op stage. En neemt het aantal stagebiedende organisaties toe. Vanaf het schooljaar 2011-2012 gaan alle leerlingen een stage lopen van 30 uur. Omdat de makelaars de afgelopen jaren veel werk hebben verricht op het gebied van de werving van stageplekken, zal het werk voor de makelaar de komende jaren minder worden. Ook is het aantal uren teruggebracht van minimaal 42 naar 30 uur. Scholen kunnen er voor kiezen om hun leerlingen de stage grotendeels op school zelf te laten lopen. Vanuit de gemeente is het echter wel wenselijk om leerlingen ook kennis te laten maken met het vrijwilligerswerk op locatie. Hierdoor krijgen jongeren een goed beeld van wat de organisaties doen en bij een positieve ervaring is de kans groter dan jongeren later zelf actief worden als vrijwilliger. Het is een gemeentelijke verantwoordelijkheid dat de vrijwilligersorganisaties voldoende ondersteuning krijgen om maatschappelijke stages te kunnen bieden. Het hebben van voldoende stagemogelijkheden en een goede jaarplanning is een gedeelde verantwoordelijkheid van scholen en gemeente.

Gemeentelijke verantwoordelijkheid	Verantwoordelijkheid scholen
Werven van vrijwilligersplekken bij organisaties	Inbedden van maatschappelijke stage in het reguliere lesprogramma
Jongeren motiveren voor vrijwilligerswerk	Voorlichting ouders/leerlingen
Ondersteuning vrijwilligersorganisaties	Organiseren van school gerelateerde stages

De verwachting is dat na 2011 de 'gemeentelijke' taken op het gebied van de maatschappelijke stage afnemen. Er is minder inzet nodig op het gebied van werving. Wel is het van belang dat de organisaties voldoende ondersteuning blijven krijgen bij het aanbieden van de stages. Ook het

motiveren van jongeren voor vrijwilligerswerk vraagt nog steeds inzet. De maatschappelijk stage makelaar is hiervoor de aangewezen persoon. Voorgesteld wordt om de functie af te bouwen naar een structurele inzet van 1 fte (€ 55.000,- per jaar).

4.3 Het ondersteunen en stimuleren van initiatieven die tot doel hebben het vrijwilligerswerk te promoten en te stimuleren en de betrokkenheid van groepen vrijwilligers, waaronder allochtonen te behouden en vergroten.

Dit laatste speerpunt richt zich met name op de PR en aandacht die er voor het vrijwilligerswerk moet zijn. Vrijwilligers werven is één ding maar ze behouden is natuurlijk even belangrijk. De vrijwilliger van nu is anders dan de vrijwilliger van weleer. Men is minder snel bereid tot het langdurig aangaan van een verbintenis. Het aanbod van vrijwilligersklussen zal zich hieraan moeten aanpassen. Dit vraagt een omslag/kanteling van vrijwilligersorganisaties. Het steunpunt zal organisaties hierin moeten ondersteunen en adviseren/trainen.

Zoals eerder genoemd is het steunpunt vrijwilligerswerk samengegaan met het steunpunt mantelzorg en het meldpunt vrijwilligerszorg. Hierdoor is er in Lelystad één organisatie die zich bezighoudt met de brede ondersteuning van vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers. Het steunpunt vrijwilligerswerk/informele zorg is een onderdeel van de brede welzijnsorganisatie: Welzijn Lelystad. In het onderzoek 'Hulp aan anderen en vrijwilligerswerk' is ook gekeken naar de bekendheid van het vrijwilligerssteunpunt. Ruim 4 op de 10 Lelystedelingen geeft aan dat zij het vrijwilligerssteunpunt Pluspunt (nu Welzijn Lelystad) kent. De bekendheid onder vrouwen en vrijwilligers is groter dan onder mannen en mensen die geen vrijwilligerswerk doen. De vacaturebank is ook bij 4 op de 10 Lelystedelingen bekend. Het aantal mensen dat hier gebruik van maakt is 4%. Alhoewel de bekendheid van het steunpunt behoorlijk groot is zal er moeten worden blijven geïnvesteerd in promotie van het steunpunt en vrijwilligerswerk in het algemeen. Welzijn Lelystad heeft hiervoor een aantal middelen zoals brochures en een website. Ook de gemeente moet aandacht blijven geven aan het vrijwilligerswerk in haar publicaties, het Stadsbulletin en de website. Hieronder staan een aantal evenementen genoemd, die jaarlijks door gemeente/Welzijn Lelystad worden georganiseerd, die als doel hebben om het vrijwilligerswerk te promoten en waardering naar vrijwilligers(organisaties) te uiten.

Verkiezing Vrijwilliger van het Jaar.

Sinds 2003 organiseert de gemeente Lelystad in samenwerking met Pluspunt (nu Welzijn Lelystad) de verkiezing "vrijwilliger van het jaar". Organisaties en individuen krijgen de mogelijkheid om vrijwilligers voor te dragen die zich een lange tijd op een bijzondere wijze verdienstelijk hebben gemaakt in het vrijwilligerswerk. De verkiezing wordt eind november/begin december georganiseerd door de gemeente in samenwerking met Welzijn Lelystad. Een jury, bestaande uit de winnaars van de vorige editie, een vertegenwoordiger van Welzijn Lelystad en de wethouder vrijwilligerswerk, kiest vijf genomineerden waaronder de uiteindelijk winnaar. De vijf genomineerden worden die dag bekend gemaakt en extra in het zonnetje gezet. De middag heeft iedere keer weer een speciaal en feestelijk karakter wat door de vaak massaal aanwezige vrijwilligers zeer wordt gewaardeerd.

Verkiezing vrijwilligersorganisatie van het jaar.

Vanaf 2006 wordt er naast een vrijwilliger van het jaar ook de vrijwilligersgroep van het jaar gekozen. De jury kiest drie genomineerde groepen (waaronder de winnende groep) die, net als de genomineerde vrijwilligers, extra in het zonnetje worden gezet.

NL Doet

Voorheen kenden wij 'Make a difference day' dat plaatsvond in het najaar. Sinds 2010 wordt de landelijke actie NL doet georganiseerd in het voorjaar. In Lelystad worden verschillende klussen gedaan door maatschappelijke stagiairs en mensen uit het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Welzijn Lelystad zorgt voor het binnenhalen van klussen en het plaatsen van stagiairs en begeleiding. Ook het college van Lelystad zet zich tijdens NL Doet in als vrijwilligers (voorheen deden zij dit tijdens een VIP stage).

Vrijwilligersontbijt/brunch

Een keer per jaar wordt er een ontbijt en/of een brunch georganiseerd voor vrijwilligers. Deze activiteiten worden zeer goed bezocht. Het is een manier om in contact te komen met allerlei vrijwilligers en met hen ervaringen te bespreken. De vrijwilligers waarderen de aandacht en geven aan juist deze kleine blikken van waardering zo ontzettend belangrijk te vinden. Om er voor te zorgen dat juist ook vrijwilligers op wijkniveau worden bereikt is het nodig om naast de stedelijke waarderingsinitiatieven ook op wijkniveau de vrijwilligers op een vast moment in het zonnetje te zetten. De MFA's (light) en buurthuizen vormen hiervoor een mooi podium.

Voorlichting en themabijeenkomsten

Op allerlei gebied worden voor vrijwilligers voorlichting en themabijeenkomsten georganiseerd door Welzijn Lelystad. Voor veel vrijwilligers zijn deze bijeenkomsten van groot belang voor het kunnen uitvoeren van hun vrijwilligerswerk. Daarnaast is het belangrijk dat de kennis van vrijwilligers wordt vergroot maar ook geborgd. Het geven van trainingen voor en door vrijwilligers is hiervoor een belangrijk middel. Wanneer de kennis van vrijwilligers kan worden overgedragen kan een grote hoeveelheid kennis en ervaring van vrijwilligers worden behouden.

Ondersteuning individuele vrijwilligersorganisaties

De gemeente ondersteunt en subsidieert reeds vrijwilligersorganisaties bij het uitvoeren van hun activiteiten. Veel organisaties die hun activiteiten willen ontplooiën en die dit binnen de doelstelling van het vrijwilligersbeleid doen komen hiervoor in aanmerking. Hierbij is ook de algemene subsidieverordening van toepassing. Met het verdwijnen van de doelgroepen benadering zijn allochtone zelforganisaties onderdeel geworden van het reguliere vrijwilligersbeleid. Deze organisaties ontvingen voorheen vanuit de integratie doelstellingen subsidie. Vanaf 2011 worden hun activiteiten vanuit het vrijwilligersbudget gefinancierd. Gezien de toename in subsidieaanvragen van organisaties en het ontbreken van specifieke beleidsregels voldoet het bestaande budget van € 130.000,- niet om alle aanvragen te honoreren. Enerzijds moeten organisaties worden gestimuleerd om naast subsidie ook andere bronnen van inkomsten aan te boren. Naast gemeentelijke subsidies zijn er tal van fondsen die ondersteuning bieden aan vrijwilligersinitiatieven. Op het gebied van fondsenwerving is ondersteuning nodig. Ook dit is een taak die het steunpunt zal moeten uitvoeren. Daarnaast moet de gemeente haar beleidsregels aanscherpen zodat niet langer zaken in aanmerking voor subsidie komen die slechts indirect betrekking hebben op het uitvoeren van activiteiten. Ook moet het voor vrijwilligersorganisaties eenvoudiger worden om subsidies aan te vragen. Hiervoor is het nodig dat er één aanvraagformulier komt die kan worden gebruikt voor het aanvragen van een subsidie in het kader van vrijwilligerswerk.

4.4 Het stimuleren van ontwikkelingen in het kader van maatschappelijk ondernemen.

Een bedrijf dat zijn middelen, menskracht of kennis en kunde inzet voor de (lokale) samenleving, doet aan betrokken ondernemen. Dit betekent dat de creativiteit van ondernemers benut wordt om maatschappelijke problemen op te lossen. Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO)

wint snel aan populariteit. Werkgevers en werknemers zien hun kans iets terug te doen voor de maatschappij. Zij leveren hun bijdrage aan het leefbaarder maken en houden van de (lokale) samenleving.

MBO is in opkomst door ontwikkelingen in de huidige maatschappij. Een terugtrekkende overheid, toenemende macht en internationalisering bij bedrijven en tegelijkertijd een groeiende behoefte bij die bedrijven om een relatie te hebben met de (lokale) samenleving.

Welzijn Lelystad organiseert, in samenwerking met Mee IJsseloevers, Kwintes en de gemeente Lelystad, de lokale beursvloer. De Lokale Beursvloer is een jaarlijks terugkerend evenement waar in een informele en dynamische sfeer maatschappelijke behoeften worden verhandeld. Op de Beursvloer Lelystad zoeken bedrijven, serviceclubs en maatschappelijke- /vrijwilligersorganisaties elkaar op en bekijken ze wat ze elkaar te bieden hebben. Op deze manier worden 'matches' gemaakt. In 2010 is de beursvloer voor de vierde keer georganiseerd. Door de economische crisis is de bereidheid bij bedrijven om aan maatschappelijk betrokken ondernemen te doen afgenomen. Toch worden er ieder jaar weer behoorlijk wat matches gerealiseerd. Door samen te werken met Mee IJsseloevers en Kwintes wordt het netwerk uitgebreid en de organisaties van de beursvloer versterkt. De bekendheid van de beursvloer zal doormiddel van promotie, onder andere door aan te haken bij bestaande evenementen, moeten worden vergroot. De afdeling Economie en Vastgoedontwikkeling (EVO) van de gemeente moet hierin een belangrijke rol gaan spelen.

4.5 Het ondersteunen/stimuleren van "Zilveren Kracht".

Een belangrijke groep bij het uitvoeren van vrijwilligerswerk zijn de ouderen (65+ers). Mensen die met pensioen gaan hebben doorgaans meer tijd over om te besteden aan het doen van vrijwilligerswerk. Daarnaast is het doen van vrijwilligerswerk, na het pensioen, een mooie manier om actief te blijven in de maatschappij. In Lelystad gaan de komende jaren veel mensen met pensioen (babyboomers). Het is belangrijk om deze groep in beeld te hebben zodat zij actief kunnen worden benaderd voor het doen van vrijwilligerswerk. Een groot deel van deze groep kan zeer waardevol zijn voor de Lelystadse samenleving. Het zou zonde zijn als de kennis en kunde van deze grote groep mensen verloren gaat. Door deze mensen warm te maken voor het vrijwilligerswerk wordt eenzaamheid voorkomen en blijven kennis en kunde beschikbaar voor de samenleving.

Enerzijds zal er inzet gepleegd moeten worden om de ouderen te interesseren voor het vrijwilligerswerk. De inzet zou moeten beginnen bij werkgevers die oudere werknemers kunnen informeren over de mogelijkheden en wellicht al ruimte kunnen bieden aan werknemers om naast hun werk vrijwilligerswerk te doen. Ook zal er tijdens bepaalde evenementen, zoals de dag van de ouderen, aandacht gegeven moeten worden aan het vrijwilligerswerk. Daarnaast moeten organisaties hun vrijwilligersklussen interessant maken voor de oudere doelgroep. Het vrijwilligerssteunpunt heeft de middelen, bijvoorbeeld de vacaturebank, en kunde om vrijwilligersorganisaties hierbij te ondersteunen.

4.6 Het stimuleren van mensen zonder werk tot het doen van vrijwilligerswerk.

De Wet Werk en Bijstand maakt het gemeenten al langer mogelijk om mensen in de bijstand onbetaald werk te laten doen. In veel gemeenten gebeurt dat nu ook al, zo ook in Lelystad. De bedoeling is dat uitkeringsgerechtigden middels vrijwilligerswerk gaan participeren naar vermogen met hopelijk als eindpunt een betaalde baan. Het doen van vrijwilligerswerk kan mensen uit een negatieve spiraal halen, hen nieuwe competenties, een breder netwerk en nieuwe (positieve) perspectieven bieden.

Momenteel zet Welzijn Lelystad zich in om jaarlijks ongeveer 40 cliënten vanuit uitkeringsinstanties, waaronder de gemeente, naar een vrijwilligersbaan te bemiddelen.

Vrijwilligerswerk is een uitstekend middel voor sociale activering. Met name voor de groep met een heel grote afstand tot de arbeidsmarkt kunnen deze cliënten via vrijwilligerswerk blijven participeren in de maatschappij. Deze groep vraagt extra begeleiding tijdens de bemiddeling en ook tijdens het uitvoeren van een vrijwilligerstaak. Concern voor Werk zorgt voor de primaire begeleiding en zal met Welzijn Lelystad afstemmen over inzet en ondersteuning.

Om ervoor te zorgen dat mensen zich tijdens de periode zonder werk blijven ontwikkelen is het belangrijk dat zij blijven participeren. Binnen het kader van een leer-werkplek kan vrijwilligerswerk passen mits de focus op uitstroom naar regulier werk blijft.

De kansen voor 55 plussers op reguliere arbeid zijn in de huidige conjunctuur beperkt. Voor deze groep kan vrijwilligerswerk intensiever worden ingezet om het arbeidspotentieel aan de gang te houden.

Werk en inkomen heeft de regie over de inzet van mensen met een uitkering in het vrijwilligerswerk.

5 Financiële paragraaf

Huidige situatie.

Veel meer middelen komen ten goede aan het gemeentelijk vrijwilligersbeleid dan in de gemeentelijke begroting op het eerste gezicht duidelijk wordt. Oorzaak hiervan is het 'stil' gevoerde beleid en subsidie in natura (bijvoorbeeld gebouwen).

Wij gaan in deze opsomming uit van de financiële middelen die wij op dit moment binnen het vrijwilligerswerk hebben en die ook daadwerkelijk vanuit de begrotingspost vrijwilligerswerk worden betaald. Er zijn namelijk meer middelen die aan vrijwilligers(besturen) ten goede komen maar die worden o.a. vanuit de beleidsterrein sport, buurthuiswerk en cultuur gefinancierd.

Wat deden we tot nu toe*

Activiteit	Financiering
Makelaarsfunctie maatschappelijke stage	Incidenteel € 68.000,- (t/m 2011)
Ondersteuning/waardering vrijwilligersorganisaties door gemeente	Structureel € 130.000,-
Steunpunt vrijwilligerswerk (Welzijn Lelystad)**	Structureel € 245.755,-
Bemiddeling cliënten Werk en Inkomen	Structureel € 43.500,-
Vrijwilligersverzekering	Structureel € 19.000,-

* De activiteiten die worden gedaan op het gebied van mantelzorg en vrijwilligerszorg staan niet in dit schema, deze zijn terug te vinden in de bijlage.

** Het steunpunt voert de volgende activiteiten uit:

- Voorlichting en advies;
- Bemiddeling/vacaturebank;
- Deskundigheidsbevordering;
- Promoten/stimuleren vrijwilligerswerk;
- Waardering vrijwilligers;
- Maatschappelijk betrokken ondernemen.

Wat gaan we doen

Activiteit	Financiering
Makelaarsfunctie maatschappelijke stage	Structureel € 55.000,- (vanaf 2012)
Ondersteuning/waardering vrijwilligersorganisaties door gemeente	Structureel € 150.000,-* (vanaf 2012)
Steunpunt vrijwilligerswerk**	Structureel € 245.755,- (vanaf 2012 een uitbreiding met ½ fte; invulling wordt meegenomen in de doorontwikkeling van het wijkgericht werken.
Bemiddeling cliënten Werk en Inkomen	Structureel € 43.500,-
Vrijwilligersverzekering	Structureel € 19.000,-

* Een uitbreiding van € 20.000,- ten opzicht van 2011. Dit is nodig omdat het specifieke beleid op het gebied van de ondersteuning van allochtone zelforganisaties € 60.000,- is verdwenen. Deze ondersteuning is nu onderdeel van het vrijwilligersbeleid. Er zijn dus meer organisaties die aanspraak maken op een financiële ondersteuning vanuit het vrijwilligersbeleid.

** Het steunpunt voert de volgende activiteiten uit:

- Voorlichting en advies o.a. over het 'nieuwe vrijwilligerswerk';
- Bemiddeling/vacaturebank;
- Deskundigheidsbevordering met name op het gebied van fondsenwerving;
- Promoten/stimuleren vrijwilligerswerk;
- Waardering vrijwilligers;
- Borging van de kennis van vrijwilligers;
- Groepen bij elkaar brengen/verbinden;
- Maatschappelijk betrokken ondernemen.

Wat vragen we nieuw aan:

- Vanuit het Rijk ontvangen we jaarlijks een ongeoormerkt bedrag voor maatschappelijke stage in het gemeentefonds. In 2010 ontvingen we € 83.000,-, in 2011 en verder zal dit bedrag ongeveer gelijk zijn. Zowel in 2010 als in 2011 hebben we een bedrag van € 68.000,- bestemd voor de invulling van de maatschappelijk makelaarsfunctie. Om er voor te zorgen dat de maatschappelijke stages goed ingevuld blijven is het nodig om jaarlijks een bedrag van € 55.000,- (1 fte makelaar) beschikbaar te stellen. Het voorstel is dus om € 55.000,- toe te voegen aan de begroting (vanuit de algemene uitkering).
- Enerzijds zullen er de komende jaren meer subsidieaanvragen komen voor een activiteitsubsidie en anderzijds zullen beleidsregels ervoor zorgen dat de subsidiebedragen worden verlaagd. Om een goede ondersteuning en waardering van alle vrijwilligersorganisaties te kunnen blijven garanderen wordt er voorgesteld om het bedrag te verhogen van € 130.000,- naar € 150.000,-.
- Gezien de veranderende vrijwilligers is het nodig om vrijwilligersorganisaties te ondersteunen in het anders omgaan met vrijwilligers en het werven van fondsen. Het steunpunt zal zich actief moeten inzetten om organisaties klaar te maken voor het "nieuwe vrijwilligerswerk". Hier zal het steunpunt een rol moeten vervullen door trainingen te organiseren en begeleiding te verzorgen bij het aanvragen van fondsen. Ook is het belangrijk dat er meer aandacht komt voor specifieke groepen vrijwilligers. Met name de ouderen en allochtonen vragen om extra inzet vanuit het vrijwilligerssteunpunt (jongeren worden bediend middels de maatschappelijk stagemakelaar). Enerzijds om vrijwilligers te werven binnen deze groepen maar anderzijds ook om organisaties te helpen om hun vrijwilligerstaken geschikt te maken voor deze groepen. Om deze extra ondersteuning waar te kunnen maken wordt voorgesteld om het steunpunt met een halve fte coördinatie uit te breiden. De invulling wordt meegenomen in de doorontwikkeling van het wijkgericht werken.

Bijlage

Overzicht activiteiten en gemeentelijke uitgaven mantelzorg/vrijwilligerszorg.

Hieronder staat een overzicht van de uitgaven in 2011 aan mantelzorg en vrijwilligerszorg, bekostigd vanuit het Wmo/AWBZ budget.

Mantelzorg/Vrijwilligerszorg	Uitgaven 2011 ten laste van Wmo/AWBZ budget
Stichting Welzijn:	
- Steunpunt mantelzorg	€ 167.000
- Meldpunt vrijwilligerswerk in de zorg	€ 37.000
- Extra inzet	€ 177.500
MDF: activerende huisbezoeken	€ 42.483
Icare: project De Boer Op	€ 22.189
Totaal	€ 446.172

Deze middelen worden ingezet conform de vastgestelde nota 'Zorg voor Elkaar'.

Oplegnotitie: Leven in Samenhang

Inleiding

Voor u liggen de uitwerkingen van de verlenging van de integratienota en de verlenging van de nota vrijwilligerswerk. Beide nota's hadden een looptijd t/m 2010 en vroegen daarom om een herziening. De nieuwe looptijd van beide nota's is 2011-2014.

Wij bieden de nota's tegelijkertijd aan omdat ze een aantal raakvlakken hebben en een deel van het integratiebeleid wordt geïntegreerd in het vrijwilligerswerkbeleid. In januari 2011 is het Wmo beleidsplan vastgesteld, zowel de integratienota als de nota vrijwilligerswerk zijn uitvoeringsplannen van dit beleidsplan. De beleidsonderwerpen vallen grotendeels onder prestatievelden 1 'bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten' en prestatieveld 4: 'het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers'. Daarnaast hebben beide onderwerpen raakvlakken met andere prestatievelden.

Het collegeprogramma 2010 – 2014 is vertaald in beide nota's. In het collegeprogramma is een belangrijk thema dat 'iedereen blijft meedoen'. Het algemene uitgangspunt binnen het gemeentelijk (Wmo) beleid is dat wij de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid willen versterken en het effectief sociaal beleid zullen continueren. Zowel integratie als vrijwilligerswerk sluiten hierbij aan. Deze versterking van de eigen verantwoordelijkheid vraagt veel van de burgers in de stad. Het wordt steeds belangrijker dat netwerken rondom mensen groot genoeg zijn omdat professionele hulp minder snel aanwezig is. Vrijwilligers zijn bij deze ontwikkeling onmisbaar. Het is dan ook van groot belang dat de gemeente de randvoorwaarden rondom het uitvoeren van vrijwilligerswerk goed heeft georganiseerd. In de nota vrijwilligerswerk worden onderstaande speerpunten benoemd die betrekking hebben op deze randvoorwaarden:

- Ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties en het bemiddelen in vacatures.
- Het betrekken, stimuleren en motiveren van jongeren tot vrijwilligerswerk middels maatschappelijke stage.
- Het ondersteunen en stimuleren van initiatieven die tot doel hebben het vrijwilligerswerk te promoten en te stimuleren en de betrokkenheid van groepen vrijwilligers, waaronder allochtonen te behouden en vergroten.
- Het stimuleren van ontwikkelingen in het kader van maatschappelijk ondernemen.
- Het ondersteunen/stimuleren van "Zilveren Kracht".
- Het stimuleren van mensen zonder werk tot het doen van vrijwilligerswerk.

Lelystad heeft een hoge ambitie als het gaat om de integratie van haar inwoners: 'Iedereen doet mee', en 'Iedereen telt mee'. Dit houdt in dat over de volle breedte van het beleid – van onderwijs tot welzijn en van arbeidsmarktbeleid tot en met zorgbeleid – het bevorderen van integratie wordt meegenomen.

Gemeente Lelystad heeft niet alleen een hoge ambitie maar ook een structurele bezuinigingsopgave van € 60.000,-. Het integratiebeleid in Lelystad moet worden uitgevoerd met minder middelen en zonder sociaal kapitaal verlies. Om de sociale stabiliteit te bevorderen zullen de pijlen binnen integratie worden gericht op de interculturalisatie van de zorg- en welzijnsinstellingen binnen Lelystad. De komende vier jaar zullen de inspanningen vanuit integratie vooral gericht zijn op de toegankelijkheid van de reguliere voorzieningen, in het bijzonder op het gebied van zorg en welzijn. De opgave voor de komende jaren is het mogelijk maken van specifieke integratiebevorderende maatregelen en activiteiten binnen reguliere voorzieningen. Daarbij wordt de voorkeur gegeven aan reguliere activiteiten boven kortlopende projecten, omdat korte projecten te kwetsbaar en te duur zijn.

Tevens blijft de gemeente Lelystad een appel doen op de inwoners van Lelystad om mee te doen in de Lelystadse samenleving op basis van wederzijdse acceptatie en gelijkwaardigheid. Net zoals van autochtonen, wordt van allochtonen geëist dat ze hun best doen om zich een plaats in de samenleving te veroveren door de taal te leren, een opleiding te volgen en af te maken,

inkomen te verwerven en verantwoordelijkheid te nemen voor de opvoeding van hun kinderen. Deze gedachte past perfect binnen de Lelystadse Wmo visie waarin de concepten eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid een belangrijke plek innemen.

Aan College van de Gemeente Lelystad

Van Cliëntenraad Wmo Lelystad

Adres Postbus 91
8200 AB Lelystad

Adres Lemmerstraat 127
8244 DJ Lelystad

Telefoon 0320 264407

E-mail Ceesliavanvliet@hetnet.nl

Datum 26 februari 2011
Onderwerp 2011-1 beleidsnota Vrijwilligerswerk Voor elkaar
Van Cliëntenraad Wmo Lelystad

Geacht College,

Wij ontvingen 15 februari jl. de verlengde beleidsnota vrijwilligerswerk "Voor elkaar" voor de periode 2011-2014 met het verzoek daarop een advies uit te brengen. De nota is besproken in een vergadering van de Cliëntenraad Wmo. Ons advies luidt als volgt:

Wij kunnen instemmen met het actualiseren van de vigerende nota en kunnen ons vinden in dit beleidsplan voor de komende vier jaar.
Wij willen het college onderstaande opmerkingen meegeven.

De vrijwillige leden van de cliëntenraad Wmo vervullen allen ook elders bestuurlijk en/of uitvoerend vrijwilligerswerk en kennen derhalve veel medevrijwilligers. Veel mensen die wij kennen vervullen zelfs meerdere vrijwilligerstaken. Wij kennen echter nog meer mensen die in het geheel geen vrijwilligerswerk doen. Het genoemde percentage van 49% vrijwilligers in Lelystad komt op ons als zeer hoog over, temeer daar allochtonen en jongeren ondervertegenwoordigd zijn. Wellicht is het positieve imago van het doen van vrijwilligerswerk debet aan het veelvuldig invullen van de enquête.

Uit de cijfers blijkt dat meer dan 50% van de toekomstige "zilveren kracht" reeds nu vrijwilligerswerk doet. Behoud van deze vrijwilligers en vooral het uitbouwen van hun werkzaamheden is derhalve gewenst, naast het recruterend van nieuwe vrijwilligers uit deze 'zilveren kracht' groep. In het beleidsplan staat aangegeven dat organisaties die werken met vrijwilligers in moeten spelen op de behoefte van de "oudere" vrijwilliger. Wat die behoefte is wordt niet nader gespecificeerd. Het lijkt ons zinvol dat Welzijn hier op korte termijn onderzoek naar doet.

Invoering van de maatschappelijke stage voor middelbare scholieren moet het aantal jongeren dat vrijwilligerswerk doet of gaat doen vergroten. Wij hebben daar enkele vragen over. Over hoeveel jongeren hebben we het jaarlijks? Op welke wijze wordt de 30 uur ingevuld, verdeeld over 1 week of gedurende 15 weken 2 uur per week? In de nota staat dat de stage voor het grootste deel op school zelf kan worden gelopen, wij vragen ons af hoe dit plaatsvindt. Er is in Lelystad al ervaring opgedaan. Bij welke instellingen zijn stageplaatsen gerealiseerd voor hoeveel leerlingen en gedurende hoeveel uur? Veel vrijwilligerswerk wordt wekelijks gedurende enkele uren verricht. Komt dit overeen met de maatschappelijke stage ervaring?

Datum 26 februari 2011
Onderwerp 2011-1 Vrijwilligersnota
Van Cliëntenraad Wmo Lelystad

Veel jongeren vinden dat het doen van vrijwilligerswerk naast een goed gevoel ook iets moet "opbrengen": studiepunten, vrijkaarten, meerwaarde voor opleiding/carrière, financiële vergoeding, etc. Ook vinden steeds meer oudere vrijwilligers dat hun (reis)kosten gecompenseerd dienen te worden.

Voor de maatschappelijke stage ontvangen gemeenten geld om een makelaarsfunctie in te stellen en ontvangen scholen geld om de maatschappelijke stages in te bedden in het reguliere lesprogramma. Wij vragen ons af of de instellingen/organisaties die een stageplek aanbieden ook worden gecompenseerd voor de begeleiding van stagiaires. Als inmiddels contacten door makelaar zijn gelegd, kan deze inzet inderdaad worden teruggebracht.

De onder 4.1. genoemde ondersteuning van vrijwilligers juichen wij toe. Veel vrijwilligers zijn niet op de hoogte van belastingaftrekmogelijkheden inzake gemaakte kosten voor vrijwilligerswerk en toegestane vergoedingen.

Ten aanzien van punt 4.6: het stimuleren van mensen zonder werk tot het doen van vrijwilligerswerk merken wij het volgende op. Voor de groep werkloze mensen van 55+ is het op dit moment erg moeilijk werk te vinden. Veel van deze mensen doen veel vrijwilligerswerk. Als zij aantoonbaar wekelijks 20 uur of meer vrijwilligerswerk doen, zouden zij met behoud van uitkering, vrijstelling hebben van hun sollicitatieplicht. In de praktijk blijkt dit niet gehanteerd te worden, terwijl de kans op een betaalde baan nihil is. Heeft de gemeente hier invloed op?

Blz. 20 derde •

Wij vragen ons af of de extra inzet van een halve coördinator fte voor hulp aan organisaties (om hun vrijwilligerstaken geschikt te maken voor ouderen en allochtonen) zinvol is. Deze € 35.000 kan ook ingezet worden om de extra inzet van stagebegeleiders op de stageplek te compenseren. Het begeleiden van telkens nieuwe al dan niet gemotiveerde scholieren vraagt veel inzet van de stageplek organisatie.

Ten slotte willen wij u attent maken op een opgedane ervaring rond vrijwilligerswerk. Het in de Flevopost 1x per maand plaatsen van een annonce van de Humanitas activiteit "Rouw en Verlies" is om financiële redenen gestopt. Dit heeft tot gevolg gehad dat het aantal hulpvragen met 80% is afgenomen. Gebleken is ook dat na aandacht in de media het aantal aanmeldingen als vrijwilliger voor een activiteit toeneemt.

De ervaring is dat de media alleen aandacht besteden aan een nieuwsfeit. Voor regelmatige plaatsing moeten hoge advertentietarieven worden betaald.

Het is aan te bevelen vrijwilligersorganisaties in staat te stellen regelmatig een artikel te plaatsen in bijvoorbeeld het gemeentelijke Stadsbulletin en/of andere media.

In afwachting van uw bericht, teken ik met vriendelijke groet, namens de cliëntenraad Wmo.

Lia van Vliet
secretaris

Datum 26 februari 2011
Onderwerp 2011-1 Vrijwilligersnota
Van Cliëntenraad Wmo Lelystad